

TAPOLCZAI LAPOK

EZELEŐTT: TAPOLCZA ÉS VIDÉKE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZIGETHY ÖDÖN, KIADÓ ES TULAJDONOS: LÖWY B.

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Fő-utca.
Kéziratokat vissza nem adunk.

Előfizetési ár: Egész évre 10K^o félre 5 K^o.
negyedévre 2 korona 50 fillér.

Hirdetmények: megegyezés szerint.
Nyilt-tér sora: 1 korona

Az iskolai fürdőkről.

Irta: dr. Gerlóczy Zsigmond egyetemi tanár.

Beláthatatlan az óriási terület, amelyet a közegészségügy birodalmának nevezhetünk, amely ezernyi apró részecskéből úgy verődött egybe egy nagy egészé, hogy annak minden paránya a legszorosabb összeköttetésben van egymással. Az ember örökön kutató elméje folytonosan boncolgatja apró részeire az egészséget és mindig újabb és újabb helyeken találja meg az egyes részecskéknek az egészsel való összefüggését. Erre a kutatásra belső ösztön hajtja a természet jelenségeinek figyelőit, a tudósokat, akik tudomány adta eszközökkel egyre több és több okát derítik ki az ember egészségét sok oldalról fenyegető ártalmasságoknak, de egyszermind egyre szaporítják azokat a fegyvereket, amelyek az embert sokféle veszedelem ellen védelmezni képesek. Az orvosi tudomány nagy fölfedezései teremtték meg az egészségtant, a higiénit, amely mint tudomány rendkívül tág keretű, mert belenyúl mindenbe, ami az emberrel csak a legtávolabbról is vonatkozásban áll, de viszont nincs is kivülről más tudomány, amelynek leszűrdött igazságait annyira a maga javára fordíthatná az ember, mint éppen az egészségtudomány.

És mégis, mit mutat a tapasztalás? Azt, hogy mindazok a nagy igazságok, mindazok az értékes felfedezé-

sek, amelyek a higiénia területén látak napvilágot, csiga lassúsággal jutnak el a néptömeghez. Egy-egy ijesztő járvány kell ahhoz, hogy szélesebb körben tudomást szerezzenek nemcsak egyesek, de hatóságok is azokról. A legtöbb esetben aztán, mikor elvonult a rettegett veszedelem, megint minden előbbre való lesz, mint a közegészség ügye. — Mi ennek az oka? Miért nem törődnek az emberek, a széles néprétegek állandóan a közegészség ügyével? Miért hanyagolják el legtöbbször még a maguk egészségének, a maguk testének gondozását is? Kétségtelen, hogy általánosabb felfogás szerint vett műveltség fokával karöltve szokott járni az egészség fokozottabb védelme, ámde nem mindig. Vannak egészen művelt emberek is, akikben a csiráját is alig leljük meg annak, amit mi az egészségtudomány iránt való érzéknek nevezünk. Ennek az érzéknek a hiánya az oka annak, hogy az egészségtudomány vívmányait a mindennapi életben nem tudjuk úgy értékesíteni, mint ahogyan azt értékesíteni lehet ott, ahol az a bizonyos érzék ki van fejlődve.

Pedig ennek az érzéknek a magva minden egyes emberben veleszületetten meg van, csak hogy különböző kedvezőtlen viszonyok folytán, amikhez nem csupán az anyagiakban való nélkülözéseket számítom, de a szellemiekben való elmaradását is, nem képes kicsirázni, nem képes kifejlődni.

De immár azt mondhatná valaki,

hogy térjek rá a tárgyra, t. i. az iskolai fürdőkre.

Kijelentem, hogy nem tértem el attól, sőt hogy éppen ez a tárgy adta azt a gondolatfűzést, amellyel idáig jutottam: iskolai fürdő és a közegészségügy iránt való érzés.

Ennek a két fogalomnak ilyen módon önkénytelenül egymás mellé való kerülése már maga kész vélemény arról, hogy az iskolai fürdő egyik leghatásosabb eszköze a közegészségügy iránt való érzék kifejlesztésének.

Mi is az az iskolai fürdő? Nálunk, noha egy-egy iskolában már meg van a helye, jó részben ismeretlen valami Külföldön, főképen Svédországban, Németországban, Svájcban, Dániában stb., a nép ezreire áldást hozó intézmény.

Hogyan keletkeztek az iskolai fürdők? Micsoda impulzus adott életet azoknak?

Göttingennek főpolgármestere, Merckel, akiben az a bizonyos érzék az egészség ügye iránt nagy mértékben ki lehetett fejlődve, büszkén mutogatta Flüggenek, a higiénia ottani professorának az 1884-ben ujonnan épült községi iskolát, mint olyant, a melyet a higiénikus elvek szerint építettek. — És mikor Flügge végig nézte az iskolát, higiénikus voltának elismerése mellett azt a megjegyzést tette, hogy mindez nem sokat fog változtatni az iskolás gyermekek egészségi viszonyain, mert a gyermekek

TÁRCA.

Cigányokról.

— Tanulmány. —
Irta: Vörös György.

10. folytatás.

Mielőtt a cigánynak misticizmussal, babonával telt életét bemutatnám, álljunk meg egy percre a cigánysátor, a cigányputrinál és nézzük a cigány e lakhelyét és elmélkedjünk, miért ragaszkodik a cigány ahhoz?

A cigánysátor szerintem azonos szerkezetű őseink által használt sátorral. Alkotó része a három támaszfa és a ponyva. — A három támaszfa, úgy mint a katonáknál a gulába rakott 3 puska, fent összefűzve van. A ponyva nincs a fölig fefedve, úgy hogy a támasztófa végei a ponyván kilátszanak. A támasztófa végei keresztül fúvák, azt ellenkező irányba — mikor a sátor állandóan egy helyen tartják — kötéllel a földhöz erősítik. A támasztófa ölekezéséből csüng alá egy lánccdarab, arra aggatja a cigány a füstre valót.

Onnan lóg le a sok lopott csirke, ruca, s liba, de néha napján malac és pulyka is. A tűz a sátor közepén van. Körötte a dunnák, rajta a rajkók, élesztvén a tüzet. — A cigány annyira óvatos, hogy a sátor körül lopott jószág szőrét, tollát le nem dobja. Mindent eléget.

Persze nem kiméli sem az erdő fáit, sem a csalitok leveleit. — „Minden elég instálom”, a cigány közmondása.

Nem is hagy ám elmentével mást, mint pusztaságot.

Lovát nappalra rendszeren a sátorához állított szekeréhez köti, estére azonban szabadjára eresztli. A gyanus cigány a sátoron azon oldalán van, ahol a szekér áll. Ha csendőr megy, rögtön a szekér alatt terem, egy pillanat és már csak a hült helye van.

A cigánysátort rendszeren erdős, bokros helyeken veri fel a cigány. Azt hiszik olvasóim közül sokan azért, hogy árnyékban lehessenek! Dehogy! Azért, hogy üldözéskor a gyanus alak könnyen egérutat vehessen. Gondoljuk csak meg: 2 szál csendőr este

10—11 óra körül razziát tart. A cigánynál mindig van őrség, bármilyen csendben közeledjék is a nyomozó csendőr; kintin halálával pár száz lépésről már hallja a vést, az egész trupp felugrál, mind a csendőr felé megy, a két csendőrnek csak négy szeme van, mikor 10—14 alak előtte ugrál, azt a finom neszt, mit a ponyva alatt szökő, keresett alak okoz, meg nem hallja: mire felocsudik a csendőr, a gyanus cigány már a harmadik határban van.

Azért a kunyhó, illetve a sátor megszüntetése egyike a legfontosabb intézkedésnek a cigánykérdés megoldását illetőleg.

A cigánysátort építik még úgy is, hogy a szekér is alatta van; akkor a ponyva hátsó része hosszabb és a két bejáró melletti támaszfa rövidebb. Ez az építkezési mód a tehetősebb cigányé.

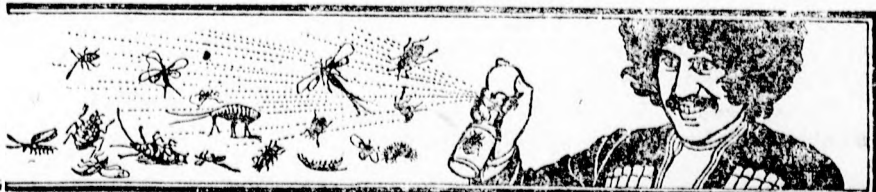
Természetes, a fekvő hely a szekér. Látam razziát, mikor a keresett rablócigány a kocsi azon részén kúna a löcsön és a fellépcsőn lógott, amely rész a ponyva felé volt.

Azért ajánlom a csendőrség és a nyomozó hatóságok figyelmébe:

A tisztességes kereskedő súlyt fektet arra, hogy a régi hírnevű

ZACHERLINT

kérő vevőinek, ne akaszson megtévesztő surragatást a nyakába. Sajnos azonban vannak másféle kereskedők is. Hogy az ilyen csempészésektől melyek utóbbi időben megtévesztően hasonló övegekben előfordulnak megunkat megóvjuk, ügyeljünk legfigyelmesebben a ZACHERLIN névre.

ezentul se lesznek tisztábbak, mint aminők idáig voltak.

Flüggének ez a megjegyzése érlelte meg a göttingeni főpolgármesterben azt a gondolatot, hogy az iskolás gyermekeknek magában az iskolában fürdőt rendeztessen be.

A fürdő — Brausebad — egyszerű záporozó fürdő volt, amit a tanulók a legnagyobb élvezettel vettek igénybe. — A szülőknek itt-ott mutatkozó idegenkedése az iskolában való fürdéshez szemben rövid idő alatt megszűnt, maguk a tanítók pedig csakhamar megbarátkoztak ezzel az új intézménnyel és a gyermekek természetesen szívesen végrehajtották olyképen, hogy csoportonként vezették a fürdőhöz, majd onnét ismét vissza a tanterembe anélkül, hogy ezzel jelentősebben megzavarták volna az oktatást.

Csakhamar híre terjedt ennek az egyszerű fürdőnek, amelyről a legkülönbözőbb véleményekkel nyilatkoztak. Amint egyesek a legnagyobb elismerés hangján követésre méltónak találták a göttingeni főpolgármester újítását, úgy sok oldalról megnyilatkozott az ellenkező vélemény is.

Az ellenvetések azonban más arányban, amint az iskolai fürdők terjedni kezdtek és azok áldásos hatása a tanulókra, mind szélesebb körben nyilvánvalóvá vált, egyre kevesebbedtek és már sehol sem hallható az iskolai fürdők ellen emelt különböző kifogások, sőt pl. Berlinben évek óta nem épül egyetlen községi iskola sem, amelyben záporozó berendezésű iskolai fürdő nem volna.

Königsberg, Leipzig, Halle, Hannover, Hamburg stb. egymásután rendezik be az iskolai fürdőket. Ausztriában is több helyütt létesülnek iskolai fürdők. De különösen bámulatos fejlődést találunk Stockholmban és Gothenburgban már 1893-ban. Gothenburgban, a svédek nyugati fővárosában már ekkor minden városi iskola el van látva fürdőkkel. Franciaországban is már 1896-ban meg lehetőségek hódít az iskolafürdők ügye. Lille városa évenként 60.000 fürdőjegyet bocsájt az ottani tanulók rendelkezésére. Armentieres 26.000 jegyet. Bordeauxban társulat alakult, amely öt-öbbször rendezett be. Sarlotteburg városa 1902-ben ren-

deletet bocsájt ki, amelyben meghagyja, hogy valamennyi községi iskolát el kell látni záporozó fürdővel.

Azt hiszem, ez a néhány hevenyészve kiragadott példa is eléggé tájékoztató képet ad arról, hogy az iskolai fürdők ma már világszerte népszerűek és azok a jelentések, amelyek Münchenből, Magdeburgból a M. m., Frankfurtból, Leipzigtól stb. érkeztek az iskolai fürdőről, kivétel nélkül biztatóak arra, hogy továbbra is igyekezzenek az iskolákat fürdőkkel ellátni és pedig ne csak az új épületeket, de a régi iskolákat is.

„Milyen is az a balatoni kultúra?”

A fenti cím alatt mult heti számunkban megjelent cikkre gróf Esterházy urad. intézősége az alábbi választ küldi, jölehet, helytelenül azzal kezd az intézőség, hogy nem reflektál közleményünkre, amely kizárná már az alábbi sorok megjelenését, de mi a dolog megvilágítása szempontjából mégis hozzuk.

E lap mult számában megjelent közleményre nem reflektálunk; alábbi soraink nem is a névtelen cikkirónak szólnak, hanem az urodalom Lábdi területén fürdőző közönség azon intelligens részének, kik talán másoktól félrevezetve rossz akaratnak minősítik az urodalom eljárását, a fürdő sátrak kihordása ügyében.

Az urodalom Lábdi öblében számos fürdősátor áll, melyeknek tulajdonosai minden szó nélkül lefizették a fürdősátrak helybéretét s mindössze csak három tulajdonosról van szó, kik ellenkeztek a kiszabott díjat lefizetni, sőt fenyegették az urodalmat, hogy majd így, majd úgy, megmutatják, hogy nem fizetnek semmit és hogy már megtették eziránt az intézkedéseket a felsőbb hatóságnál. Egyszóval provokáltak bennünket, hogy az urodalmi vízhasználati rendszabályzat értelmében járjunk el.

Elmult két harmada a fürdő évadnak és miután az illető tulajdonosok többszöri szóbeli felszólításra nem fizettek, az urodalom levélileg is felkérte az illetőket, hogy különben is csak a jogelismerés céljából szedett pár koronát fizessék le, július 30-ig tartó határidővel, figyelmeztetve az illetőket, hogy nemfizetés esetén az urodalmi vízhasználati szabályzat értelmében a határidő elteltével a sátrakat ki fogjuk hordatni. Megjegyzendő, hogy ugyanekkor az urodalmi intézőség még arra is felhívta az illetők figyelmét, hogy az esetben, ha sokalják a bérösszeget, külön folyamodjanak elengedéért az Igazgatóságához, (mint ezt tették az urodalom kísérsi területén, ahol tényleg a bérösszeg két harmadrésze el is engedtetett.)

masztófa rendszeren darabokra török s akkor a cigány szekérsátrort készít, mely abból áll, hogy a ponyvát a szekérre veti, a megmaradt, de eltört támasztófavál azt a szekéroldalaktól eltávolítja s a tüzet arra az oldalra rakja, amely oldalról a füst az ideiglenes sátorba be megy.

Innen: „füstös képűek“ elnevezés.

A cigány véghetetlenül állja a füstöt, igazuk is van, a száraz füst melegít, nekik pedig arra van szükségük.

A cigánynak másik lakása a putri, kaliba, amely a lehető legprimitívebb alkotás.

Ezt a primitív lakrészt a cigány maga készíti. Ami az egészséget illeti, inkább a sátrort tartom egészségesebbnek, mert a putriban nyirkos levegőben olyan bűz van, hogy abban más embert az ájulás környékez.

(folyt. köv.)

A terminus lejárt, sőt még két nap gondoskodási időt adva, aug. 1-én misem természetesebb, kihordattuk a három sátrort, melyeket tulajdonképen a vízhasználati rendszabály értelmében föl sem szabad lett volna építeni mindaddig, míg a díj le nincs fizetve. Hogy zár alá helyeztük volna a sátrakat, az nem áll, csak azért vitettük azokat az urodalmi majorba, mert a vízpartra nem akartuk rakni, hogy ott esetleg elkallódjék. Elismervény ellenében elviheti bárki a sátrát, mint azt már volt is, aki megtette. Hogy a fürdő sátor helybéret, hogy és miért emeltük fel, a következőkben foglaljuk össze: folyó év tavaszán több lábdi birtokos azon óhájának adott kifejezést, hogy az urodalom az itató és szabad fürdőhelyet külön jelölje ki, azt kerithesse el, a fürdőhely előtt fásítson, stb. . . Maguk a birtokosok felajánlották, hogy inkább többet fizetnek, csak rend legyen és tisztességes módon lehessen fürdeni. Az urodalom tényleg külön helyen kivágatott egy 20 méter széles nádas itató és szabad fürdőhely céljaira, a fürdőhelyet pedig tényleg elkerítette, hogy oda marha, vagy egyéb más állat ne járhasson, azonkívül közérkölcsei szempontból most felállított egy külön vetkőző helyet, egy 40 méter hosszú és 1 méter széles bejárót csináltatott az ingyen fürdők számára, hogy azok a Balatonba bemehessenek, stb. — Ennek ellenében pedig csak oly módon emelte a fürdősátor helybéret, hogy még most is van, aki csak 6 koronát fizet egy évadra, és csak azok, akiknek nagyobb fürdősátoruk van, fizetnek 12 koronát, vagy még többet, sőt olyanok is vannak, mint pl. a községi jegyző, bíró, stb. akik egyáltalán semmit sem fizetnek. A sátor nagysága szerinti bér kiszabására is főleg csak az adott okot, mivel van pl. egy korcsmáros, aki, mivel fürdővendégei is ott fürdenek, oly sátrakat állít, amelyben hat fülke is van. Méltányos tehát, hogy az olyan sátrak után, melyet a tulajdonos nem a saját céljaira, hanem üzleti szempontból állít fel, nagyobb összeg fizetessék.

Most pedig azt kérdezzük, lehet-e egyáltalában szó arról, hogy 12 korona sok egy egész család részére, ahol 6—8-an is fürdenek naponként, egész nyáron át, úgy, hogy személyenként egy-egy fürdésre nem esik több 2 fillérnél. Hisz ha eleget teszünk a névtelen cikkirő azon kívánságának, hogy urodalmi bérkabinokat felállítva, fürdési díjat szedjünk, akkor azok, akik jelenleg potom 12 koronáért élvezik a Balatont, tizszeresen drágábban fürdőznének. Illetékes helyen megtudják becsülni az urodalomnak a nagyközönséghez való jóindulatát és épen a közelmultban kapott az urodalmi jószágigazgató egy köszönő levelet a balatoni kultur egyesületől, melyben megköszöni épen a lábdi fürdőtelep körüli újításokat és rendezéseket. Tisztára neveltséges tehát, két-három embernek az iránti kivásága, hogy ők az urodalom tulajdonában szabadon garázdálkodhasanak. Azt hisszük, a balatoni kultúra többet nyer az által, ha az urodalom rendezi a fürdőhelyet, és alkalmat ad, a nyaraló urközönségnek tisztességes fürödhetésre csekély pár krajcár felemeléssel, mintha a régi állapotokat fönthagyná, amikor marhák, lovak, szemérmert nem ismerő suhancok együtt fürödtek a nyaralókkal.

Akinek pedig e csekély díj is sok, fürdöjék az urodalmi ingyenes fürdőben, ahol semmit sem fizet. Most pedig, hogy elejét vegyük az esetleges irka-firkának, egyszer, s mindenkorra kijelentjük, hogy semmiféle hírlapi cikkekre, vagy bármi más közleményre nem reflektálunk.

Gróf Esterházy urad. intézősége.

Eddig a levél, amelynek hangja csupán a száraz mosakodásra és nem arra az épen nem szép eljárás mentségére irányul, amelylyel az urodalom a kabin tulajdonosokkal szemben eljár. Birálják meg e mentséggel szemben e dolgot azok, akik közvetlen ismerősei annak. Részleteire kiterjeszkedni itt már fölösleges, mi meg mondtuk véleményünket, nem is óhajtjuk, hogy erre

Először: razzitát legalább 3—4-en tartssanak. Egy, aki a sátrort kutatja, kettő, aki a sátor két oldalán áll. Ha a kocsi a sátor alatt van, ne sajnálja szuronyát az a csendőr, aki a szekér felől a kijáratnál szemben álló támasztófanál áll.

Cigányokat egyszerre felkelni ne engedje az, aki a sátorba lép, egyenként nézzen meg minden zeget-zugot; neszt és beszédet ne tűrjön, mert akkor a kutatása eredménytelen lesz.

Hogy a cigány mennyire ki van képezve a sátorveésben, az bámulatos.

A többek között Szatmármegyében az Ecsedi lápon üldöztek a csendőrök egy cigánykaravánt. A cigánynak 2—3 perc elég volt ahoz, hogy a sátrort lepakkolva, a szomszéd faluban, mire a lovascsendőrök oda értek, a sátor, mint a többieké álljon és lovaik kipányvázza légyenek.

Vad verekedési szenvedélyét rendszeren a sátor-támasztófavál intézi el. Ilyenkor a tá-

ezen a helyen reflektáljon az uro-
dalom.

De mi tovább is megmaradunk ité-
letünk mellett, amely első sorban
rosszalja a tény, amely jogelismerés
hangoztatása mellett épen elítélendő,
*mert ha a jogelismerést bírja az
uraldom, miért kellett akkor ily
drasztikus formában jogorvoslatot
keresni, hisz ott van a bíróság, majd
ez a jogelismerés alapján igazságot
szolgáltatót volna.* A jogelismerés
megszerzését pedig, ami 1901-ben tör-
tént, nem helyes ily nagy urodalom-
nak kénye kedve szerint kihasználni.

H I R E K.

Eljegyzés. Hertelendy Ferenc főrendiházi
tag, volt zalamegyei, most temesmegyei fő-
ispán leányát, Nandinét eljegyezte Szalay
Géza dr. nagybirtokos, Temes megye törvény-
hatósági bizottságának tagja.

Esküvő. Folyó hó 18-án vezeti, oltárhoz
a tapolcai róm. kath. templomban Gerő
László főgymnásiumi tanár Székely Vil-
mát, Székely János tapolcai m. kir. allatorvos
leányát.

Bucus. Ma van a helybeli róm. kath. plé-
bánia templom bucsuja, amely alkalommal
d. e. 10 órákor predikáció és ünnepélyes
nagy mise lesz. A templom ünnepére nem-
csak a helybeli, hanem a leányegyház hi-
vei is nagy számban szoktak bejönni.

Áthelyezés. Be ger Károly Lajos keszthe-
lyi gazd. akad. tanárt, a miniszter Magyar-
óvárra helyezte át.

Dr. Óváry Ferenc orsz. képviselő, a
Balaton kultusz lelkes munkását, Balaton-
györök község diszpolkárává választotta. Az
erről szóló oklevelet küldöttség nyújtja át.

**Az Önkéntes Tűzoltó egyesület zászló-
szentelési ünnepélyére** már is sok előkelő
vendég és tűzoltó egyesület jelentette be ér-
kezését. Szerkesztőnknek többet kérdezős-
kódtek a zászlószentelésnél szokásos for-
mákról, amit ezuttal közlünk is. A temp-
lomban szentmise és alkalmi szent beszéd
után kivonulnak a templom előtti teren
emelvényre felállított díszsátorhoz, amelyben
a zászlóanya és kísérte foglal helyet, kö-
zépen pedig a zászlószentelési aktus törté-
nik. Az alkalmi beszéd után először a zászló-
anya felkötö a zászlószalagot és beveri a
nevet viselő zászlószeg, majd az egyesü-
let jegyzője sorban azoknak a nevet olvas-
sa, akik zászlószeget kaptak. A zászlószeg
beverése közben az illető rendszerint egy
jelmondatot mond. Így történik ez sorban,
Az egyesület pénztárosa pedig a zászlószeg
megváltási díjait szedi, amit a zászlószeg
beverése után szoktak adni. Ezek után a
zászlóanya és a felszentelt zászló előtt tisz-
telegye vonulnak el a helybeli és vidéki
tűzoltók, utána pedig Te deum lesz a tem-
plomban, amely után hazakísérik kibontott
zászlóval a zászlóanyát lakására.

Cipész tanfolyam. A m. kir. kereskede-
lemügyi miniszter szíven viseli a kisipar-
sok érdeket. Megmutatja ezt a különböző
ipari szaktanfolyamok rendezésével. A múlt
tél folyamán Tapolczán a szabómesterek,
most meg a cipésmesterek részére rendezett
Tapolczán a budapesti technológiai ipar-
muzeum által tanfolyamot. — A tanfolyam
melyre tizenhat tapolczai cipésmester jelent-

kezett, de teljesen csak tizenegyen végezték el,
f. evi július hó 13-án kezdődött és a múlt
héten 11-én tartott záróvizsgáival ért véget.
A tanfolyam vezetője Hidvegi Antal veszpré-
mi cipésmester volt. A folyó hó 11-én az
ipartestület helyiségében megtartott vizsgá-
laton jelen volt Kroszot János orsz. ipari
ellenőr Koncz József ipartestületi alelnökön
kívül több érdeklődő helybeli iparos. Csak
ily szakvizsga alkalmával tapasztalható, hogy
egy-egy ipárnak a helyes és okos üzése
mily sokoldalú ismeretet kíván. — A tan-
folyamon résztvevők általában igen szép
eredményekkel vizsgáztak, meglátszott a dicsé-
retre méltó komoly munka és törekvés gyü-
mölése. A miről a résztvevők bizonyítványt
kaptak. — A tanfolyamról táviratban üdvö-
zölték Kossuth Ferenc kereskedelemügyi
minisztert, Szerényi József államtitkárt és
Gaul Károlyt a technológiai iparmuzeum
igazgatóját. — A tanfolyamon résztvettek:
Hammer Endre, Körömdi Pál, Városi La-
Lajos Bősörményi Pál, Dus Kálmán, Csillag
Ferenc, Sinkó István, Bognár Géza, Nádli
Ernő, Tomor Gábor és Haromi Gábor.

Nyári táncmulatság. A tapolczai Kath.
Kör szokásos nyári táncmulatságát ma este
tartja özv. Kovács Györgyne vendéglőjének
kerthelyiségében. Aki a mulatságra netán
tévedésből meghívót nem kapott, de azért
arra igényt tart, mégis szívesen látja az
egyesület vezetőjét.

Tapolca közönségehez. Jövő vasárnap
ünnepeli Önkéntes tűzoltó egyesületünk 40
éves fennállásának jubileumát zászlószentel-
lési ünnepélyel egybekapcsolva, amikor meg
a megyei tűzoltó szövetség is itt tartja ren-
des közgyűlést. A szép ünnepélyre tehát
sok idegen jön városunkba. Illő tehát, hogy
magyars vendégszeretettel fogadjuk őket,
amivel megmutatja Tapolca nagyközönsé-
ge azt is, hogy leghumanusabb egyesületét
és annak vendégeit megbecsüli, megtiszteli.
Ünnepé lesz ez a nap nemcsak a Tapolcai
Önkéntes tűzoltó egyesületnek, hanem Tapo-
lca nagyközönségnek is. Azert felhívjuk a
náztulajdonosok figyelmét, hogy hazaitkat ez
ünnepélyes alkalommal már a jövő szomba-
ton fellobogozzák.

Két pénztáros lesz a vasúti állomáson.
Mióta a balatoni vasút megnyit, azóta óri-
ási nagy a személyforgalom, úgy hogy a
jegykiadást egy ember nem tudja elvégezni,
azert a szombathelyi üzletvezetőség elhatá-
rozta, hogy Tapolczán két jegypénztárt fog
feleltetni, ami bizonyára szükséges is, mert
a balatoni vasút 20 nap alatt nem kevesebb
mint 50 ezer jegyet adott ki. Mióta a vas-
út megnyit, állandóan igen nagy a szemé-
lyforgalom, különösen ünnep és vasárna-
pon, amikor a tavolabbi vidékről is száza-
val jönnek a kirándulók a Balaton partjára.

Uszoverseny Keszthelyen. A keszthelyi
ifjuság és a Keszthelyen nyaraló tündöven-
dek augusztus 15-én uszoversenyt rendez-
nek, melynek 13 pontja van. Az uszoverseny
estélyen a Balatont villanyfénnyel kivilágítják
és nagy vízitűzvet rendeznek. Az uszover-
senyre a nevezéseket a rendező bizottsághoz
kell küldeni. A tiszta jövedelmet a Balatoni
Muzeum javára fordítják.

A badaacsonyi bazaltbánya ellen. Tud-
valevő, hogy Badaacsonyan óriási befekte-
tessel bazaltbányát létesített egy nagy ipar-
vállalat, amely nagy mennyiségben bányássza
és szállítja a bazaltkockát és törmelékét min-
dentele. Bizonyos, hogy a bazaltbánya nagy
üzeme Badaacsonyi csendjét megzavarja és a
szép hegyet idővel bizony átalakítja és így
Badaacsonyi szőlőt és mint furdőhelyet érte-

kében esőkkenti. Ez ellen indítottak mozgal-
mat Badaacsonyi szőlőbirtokosai és hívják fel
figyelmét az összes érdekeltek és szőlőbirtok-
osoknak. Ez ügyben tegnap délelőtt Bada-
acsonyan a Hableány szállóban értekezletre
hivta össze az érdekelteket az előkészítő bi-
zottság. A gyűlés lefolyásáról jövő számunk-
ban referálunk. Bármennyire helyeseljük ugyan
a bizottság véleményét, de alig hisszük, ho gy
a mozgalom eredménnyel járna, mert az
iparvállalat óriási befektetései és szerződése
sajnos elég akadály annak keresztülvitelére.
Egy megoldás volna csupán, ez pedig az,
hogy a bazaltbánya r. társaságnak kártéri-
test kellene adni, amit azonban a birtokosok
alig hoznak össze, ha csak a Badaacsonyi iránti
tekintetből az állam nem hozna erre áldo-
zatot, amely bizony elég nagy lenne.

Tanítógyűlés. A „Balatonfelvidéki népta-
nító egyesület” folyó évi augusztus hó 25-én,
délelőtt 9 órákor kezdőleg tartja évi rendes
közgyűlést, Balatonfüreden a ref. egyház
elemi népiskola tentermében. A gyűlés érde-
esebb tárgyai: Elnöki jelentés. Természet
után való rajzolás a népiskolában a kezdő
és haladófokon, gyakorlatilag bemutatva és
elméletileg méltatva. Előadó: Szabó Károly
balatonfüredi tanító. Fhonomimikai tanítás
Czukrasz Róza módszere szerint az I-ső osztá-
lyban Tartja: Csefkő Zsigmond balaton-
szőlősi tanító.

Fhonomimikai tanítás, Gábel módszere
szerint az I-ső osztályban. Tartja: Braun
Ernő balatonfüredi tanító. Fhonomimikai ta-
nítás, az I-ső osztályban saját módszere szer-
int. Tartja: Novák Gyula segesdbogáti tanító.
Az ifjusági irodalom és a népiskolai könyv-
tárak. Előadó: Szabó Károly balatonfüredi
tanító. Szt. Tóth Kálmán: Kísérleti vezér-
könyv a természettan elemi tanításhoz,
ismereti, illetőleg bírálja Gaál Izidor áll.
szeretetházi tanító.

Katonák átvonulása. Folyó hó 27—29-
ig pihenőt tart Tapolczán a gyakorlatra von-
uló székesfehérvári 17. honvédelgyalozred.
Átvonul 1900 legény 90 tiszttel és 50 lövel.

Szabó ipari mesteri tanfolyam. Koncz
József tapolcai szabó mester, budapesti or-
szágos technológiai iparmuzeumban a keres-
kedelemügyi miniszter által rendezett és jun.
20-tól aug. 8-ig tartott szabóipari mesteri
tanfolyamot jeles eredménnyel végezte. — A
dicséretre méltó törekvés és szorgalom bizo-
nyára nem csak Koncznak, hanem a nagy-
közönségnek is javára válik.

Rabló mészároslegény. Szilva Gyula fia-
tal legény Schram Ignacz tapolczai mészá-
rosnál volt alkalmazásban. Mult vasárnap
délután midőn Schram és családja nem
volt otthon, a legény betört a gazdájának
lakásába, ott a ruhaszekrényt fölfeszítve,
abból egy hatlövetű revorvelt, egy női arany-
órát vett magához, majd pedig a szobában
volt pénzesládát fölfeszítve onnan 1020 ko-
ronát rabolt el, és kiment a vasúti állomás-
ra, azonban félelmében nem mert a vonatra
szállani, hanem gyalog Lesencetomaj felé
vette útját. E közben Schram cselédje haza
érkezett és látva a rablást, azonnal jelentést
tett a helybeli csendőrségnél, ahol azonnal
megindították a nyomozást. A leány beval-
lása szerint, minthogy csupán a legény ma-
radt otthon, ez után nézett a csendőrség,
a kit Lesencetomajon el is érték. Midőn
a legény észrevette a csendőroket, azonnal
futni kezdett és az elrabolt pénzt futás köz-
ben elszórta. Végre elfogták és megkötözve
hozták be Tapolczára, ahol mindent beval-
lott, csupán az aranyóra elrablását tagadja,
amit azonban valószínűleg futás közben ve-
szített el. Az elrabolt pénzből 940 koronát

HA NINCS SZALMA, NINCS TRÁGYA.

Ez a veszély fenyegeti a gazdaságot az idén, amely pedig nagyon megsínyli az állati trágya hiányát, mert annak különösen fizikai hatását

a műtrágyák sohasem pótolják.

A szárított hizósértéstrágyával

kittinő eredménnyel, jutányosan és biztosan pótolhatja mindenki
a hiányzó istállótrágyát, ha ismertetést és ajánlatot kér a

BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR

Bosányi, Schietrumpl és Társa cégtől Budapest, IX., Üllői-út 21. szám,

Egy okl. tanítónő
magánórákat ad,
elemi és polg. iskolai tanulóknak.

Czim a kiadóhivatalunkba.

Tisztsága **30.000** koronával
szavatoltatik.

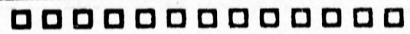

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappannával

tisztítsunk. Ez szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

PREISZ MANÓ

cím-, szobafestő és mázoló,
Tapolcza, Uj-utca.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát u. m.: üveg-, cím-, templom-, szoba- és díszfestést a legmodernebb kivitelben és lehető legjutányosabb árak mellett.

3188/1909. tkv. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tapolczai királyi járásbíróóság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint **Deli György** salföldi lakos végrehajtónak, **Szánti Józsefné** szül. **Szabó Mária** lábdihegyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 148 korona 40 fillér és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverés a tapolcai kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság területén levő végrehajtást szenvedő nevében álló a tördemiczi 314. sz. tjkvben 707. hrsz. szőlőpincével a lábdihegyen 772 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik és erre határidőül

1909. évi szeptember hó 7. napjának délelőtt 10 órája

Tördemicz községhezhoz kütuzetik.

Az ingatlanok a kikiáltási árnak két harmadánál alacsonyabb áron el nem adatnik.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási árnak 20%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, esetleg a bíróságnál való előleges letételét hitelt érdemlőleg igazolni.

Az árverési feltételek alulírott telekkönyvi hatóságnál és Tördemicz községhezhozánál betekinthezők.

A királyi járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Tapolczán, 1909. május hó 28. napján.

Papp, királyi járásbíró.

EGY sarok ház, fő-utcán jó forgalmu hentes üzlet berendezéssel, kedvező fizetési feltételek mellett, örök árban eladó.

Bővebbet Schröder, sümegi állomás.

3-3

Kapható kátrány-aszfalt lemez, kátrány, karbolium, grossol, stukaturnádfonat és égetett mész a legolcsóbb áron.

Keszler Aladárnál,
Tapolczán.

3-52

574. szám 1909.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tapolczai kir. járásbíróóság 1909. V. 294. számú végzése által **Bozzay Pál** végrehajtató javára **Diszelben a 83. számú házban** 163 korona 50 fillér tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag foglalt és 804 koronára becsült 134 kereszt rozs szalmából álló ingóságoknak nyilvános árverés útján eladásra elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis Diszelben leendő eszközzésére

1909. év augusztus hó 25-ik napjának délelőtt 8 órája

határidőül kütuzetik s ehhez a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881 LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára illetve az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Tapolcza, 1909. évi augusztus hó 10.

Kerkápoly, végrehajtó

Hordó eladás.

Uj és használt transzport-hordókat (ajtónélküli) és ászokhordókat (ajtóval) budapesti, kőbányai, budafoki és különböző vidéki nagy választéku készleteiből azonnali és későbbi átvételre legolcsóbban szállítunk.

Bor és hordóforgalmi vállalat,
Schwarz és Fábán

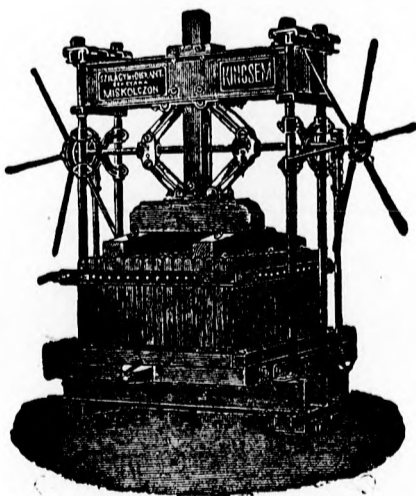
Budapest, VII., Erzsébet-körút 35. sz.
Telefon 116-27.

Kitünő beszerzési forrás termelők és viszontelárusítók részére.

ELADÓ 4 drb. szüreteléshez igen alkalmas tölgyfakád egyenkint 36 hektó ürtartalommal.

Bővebbet :

3-3 **Bérgazdaság Tótvázsony.**

1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és díszoklevél.

1902. országos gazdasági kiállítás Pozsony, I. díj, aranyérem. — 1901. temesvári kiállítás, I. díj díszoklevél.

BORSAJTÓK,

Legujabb rendszerű könyökszerkezetű „Kossuth“, „Kincsem“, „Hegyalja“, és „Aczelorsós“ a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói
Legujabb rendszerű **viznyomású (hidraulikus) kettős kosaru sajtók**, préseléshez.
Főelőnye: A must seholsen érkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető!
Szőlőzúzók és bogyzók! „Villám“ legujabb centrifugális bogyzó és zuzógépek.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolczon.

1902. borászati kiállítás Eger, I. díj díszoklevél és aranyérem.

5-12

Árjegyzék ingyen.

1906. Nagyváradi: I. díj, díszoklevél.

Czementhordókat, kádakat üveggel kirakva készítenek:

Pollák Testvérek czementárugyár, Tapolczán.

HIRSCH JÓZSEF
HENTES ÜZLETE ÉS FÜSTÖLŐJE
Tapolca (Főtér.)

Allandó nagy raktár:
Füstölt sonka, füstölt hus, füstölt szalonna
és szalámból.
Friss sertéshus. I. rendű sertés zsir,
háj és zsirszalonna.
Főtt sonka, nyelv és hideg
felvágottak.
NAPONTA SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ FRISS
VIRSLI, KALBÁSZ, PÁRIZSI ÉS SZAFALADÉ

Legolcsóbb napi árak.

PAUK VILMOS
vaskereskedése
TAPOLCZA.

Ajánlja allandóan nagy választéku raktárát, **Nechwile Fenencz** szabadalmazott „AUSZTRIA” permetező egyedüli készítőjének főraktára, továbbá önműködő **Rákóczy**, légnomásu, **Mayfarth** és **Eclier** vermores permetezők, melyeket gyári áron bocsátok rendelkezésre.

Szénkénegezők (Egyszerűség). **Borszivattyúk** és tömlők (Heinrich rendszer). **Ekek**, **Kaysers** varrógépek golyos csapágyal.

továbbá a legnagyobb választék **szőlőprésekből**, **Lütichi** és **Pieper** vadászfegyverekből, mindennemű **gazdasági és szőlészeti gépekből**.

Nehéz első rendű AUSZTRIA permetezőkhöz mindennemű alkatrészek kaphatók.

SZOLLÁR GÁSPÁR

épület- és műlakatos Tapolca, Arany János-utca, a zárdakert átellenében.

Készít minden e téren előforduló **épületvasalást, modern takaréktűzhelyeket, lépeső-, sir-, erkélyrácsokat- és vaskapukat.**

Elfogad **szivattyus kutak felállítását és javítását, borfejtő, szénkénegező és permetező gépek javítását a lehető legjutányosabb árak mellett.**

Allandóan nagy raktáron tartok **takaréktűzhelyeket és permetező géprészeket.**

8-52

Kovald Péter és fia

cs. és kir. szab. kelme- szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár
Budapest, VII., Szövetség-utca 37. szám

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőket létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy czéjét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse.

Hajós Jenő Tapolczán

vette át a képviseletét és a gyár rendes áraiban vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyök, díszítő és butorszövetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végárak, szőrmék stbiek vegytisztítását és festését.

Ugyiszintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áraitól, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviseletét és számos megbízást kér a

18-25

Kovald Péter és Fia czég.

Hocz Gergely

gépjavitó műhelye, gazdasági és szőlészeti gépraktára
Tapolczán.

Ajánlja az összes **gazdasági és szőlészeti gépek** alapos javítására berendezett gépjavitó műhelyét.

Nagyválasztéku **gépraktárát** melyben az összes gazdasági, szőlészethez szükséges gépek gyári áron beszerezhetők.

Permetezők, szab. szénkénegező feeskendők, borszivattyók, szőlőtörők, nagyon egyszerű **borszivattyu gépei** melyek szűreti alkalomkor is legjobban megállják helyüket, az eddigi szivattyukat felülmulja tartosságban és egyszerű kezelésben, teljes felszereléssel fegfimobb gumi tömlőkkel és csapokkal mindenkor kaphatók.

Különös figyelemre méltatja a **szab. Rákóczy** permetező gépeit, mely munkaképességben, is megegyezik annyit képes végezni mind az eddigi forgalomban levő permetezők, nincs gumi kiszakadás és így nincs munkazavar.

Permetezőkhöz szükséges alkatrészek és felszerelések gyári áron, gumitárasák jótállás mellett, **sodronyfonatok** bármely méretben.

Kerékpárhoz szükséges összes alkatrészek külső, belső gumik kaphatók.

17-52